

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

گزارش ترجمه بخشی از سیاست صنعتی هندوستان

ویرایش اول – غیر قابل انتشار

هرگونه استفاده از گزارش منوط به دریافت مجوز از موسسه/سازمان متقاضی خواهد بود.

زمستان ۱۳۹۳

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

گزارش ترجمه بخشی از سیاست صنعتی هندوستان

پژوهشکده مطالعات راهبردی

شماره و تاریخ ثبت مرکز اسناد موسسه:

[شماره]

[تاریخ]

تهیه‌کنندگان: الناز میان‌دوآبچی و الهام اسماعیلی‌پور

تایید کننده: دکتر علیرضا گرشاسبی

شماره Trade Doc. No. : Trade Doc.

۱- بیانیه سیاست

۱.۱ در طول دو دهه گذشته، اقتصاد هندوستان تحولات بنیادی به خود دیده و به‌عنوان یکی از اقتصادهای با سریع‌ترین رشد در دنیا ظهور کرده است. توسعه صنعتی در هندوستان (پس از پایان استعمار)، به‌واسطه سه مصوبه سیاست‌های صنعتی دولت در سال‌های ۱۹۴۸، ۱۹۵۶ و ۱۹۹۱ تسریع شد و ظرفیت‌های قابل توجهی را در صنعت این کشور ایجاد کرد. اصلاحات اقتصادی سال ۱۹۹۱، تغییرات ساختاری را به ارمغان آورد که بخش خصوصی را قادر می‌سازد نقش بیشتری در تمامی بخش‌های اقتصادی برعهده گیرد. با وجود این، رشد تولید ناخالص داخلی هندوستان، تا حد قابل توجهی مرهون رشد پویای بخش خدمات در این کشور است.

۲.۱ اگرچه در سال‌های اخیر، نرخ رشد بخش تولید هندوستان از نرخ رشد کلی اقتصاد سبقت گرفته است، حدود ۱۶ درصد از تولید ناخالص داخلی، سهم بخش تولید در اقتصاد هندوستان با وضعیت مطلوب فاصله دارد.

۳.۱ در قیاس با رشد بخش صنعت در دیگر کشورهای آسیایی که در مراحل مشابهی از توسعه اقتصادی قرار دارند، جایگاه فعلی بخش تولید هندوستان به‌عنوان یک دغدغه مطرح می‌شود. این شکاف در حال افزایش در سهم بخش صنعت در اقتصاد هندوستان و بهره‌وری پایین آن در مقایسه با کشورهای مذکور، نشانگر این است که ما موفق نشده‌ایم از فرصت‌های ایجاد شده در جریان جهانی‌شدن بهره ببریم.

۴.۱ این وضعیت، تبعات اقتصادی و اجتماعی، از لحاظ وابستگی بالای معیشت بخش اعظم جمعیت هندوستان به کشاورزی و معضل بیکاری پنهان و بیکاری در مناطق شهرنشین را به دنبال داشته است. هرم سنی جمعیت هندوستان وضعیت مطلوبی دارد؛ به‌گونه‌ای که بیش از ۶۰ درصد جمعیت آن در سنین اشتغال یعنی ۱۵-۵۹ سال قرار دارند. برای کشوری که بزرگترین جمعیت جوان دنیا را دارد، این مسأله خود یک چالش بزرگ است. در دهه پیش‌رو، هندوستان باید برای بخش زیادی از جمعیت خود که در سطوح مختلفی از مهارت و صلاحیت هستند، فرصت‌های شغلی ایجاد کند. این شامل ۲۲۰ میلیون شغل می‌شود که باید تا سال ۲۰۲۵ برای این طیف جمعیتی فراهم گردد. بخش مهمی از این اشتغالزایی باید در بخش تولید صورت گیرد. هر یک شغل در بخش تولید، ۲ تا ۳ شغل دیگر در بخش‌های وابسته ایجاد می‌کند. بنابراین، سهم بخش مهمی از دستور رشد اقتصادی فراگیرد دولت هندوستان بر دوش بخش تولید است.

۵.۱ در توسعه بخش تولید، علاوه بر رفع بیکاری، ایجاد رشد پایدار به منظور حفاظت از منابع طبیعی و کشاورزی، برآورده‌سازی نیازهای راهبردی کشور، و توسعه فناوری‌های جدید برای رفاه آحاد جامعه نیز مد نظر قرار دارد.

۶.۱ سهم نسبتاً پایین ارزش افزوده محصولات تولیدی هند، و رشد واردات تجهیزات سرمایه‌ای، باید به عنوان مسائل محوری بر سر راه ارتقای رقابت‌پذیری بخش تولیدی هندوستان مورد توجه قرار بگیرند. ارتقاء عمق تولید^۱ در صنایع استراتژیکی چون دفاع و ارتباطات و ایجاد رقابت‌پذیری بلندمدت در آنها نیز از جمله موارد مهم و حیاتی است. همچنین تکمیل و بومی کردن زنجیره‌های ارزش، به لحاظ آثار آن در امنیت ملی هندوستان نیز از اهمیت فراوانی برخوردار است.

۷.۱ در نهایت، باید با بکارگیری فناوری‌های سبز، کارایی مصرف انرژی، به‌کارگیری بهینه منابع طبیعی و احیای منابع تخریب شده یا اکوسیستم‌های آسیب دیده، پایداری را در بخش تولید فراهم کرد.

۸.۱ توسعه بخش تولید هندوستان نیازمند تعمیق و بازنگری در اصلاحات اقتصادی است؛ به‌گونه‌ای که ضمن تقویت بخش، رشد آن را تسریع و آن را تبدیل به موتور توسعه اقتصادی هندوستان کند.

۹.۱ دولت هندوستان، ایجاد تحولات کمی و کیفی در بخش تولید از طریق «سیاست‌های توسعه بخش تولید» را، در قالب ۶ هدف زیر دنبال می‌کند:

۱. افزایش رشد بخش تولید به ۱۲-۱۴ درصد در میان‌مدت و تبدیل آن به موتور رشد اقتصادی کشور. اختلاف ۲-۴ درصدی نرخ رشد بخش تولید با نرخ رشد اقتصادی، در میان مدت سهم بخش تولید را از تولید ناخالص ملی در سال ۲۰۲۲ به حداقل ۲۵ درصد خواهد رساند.
۲. افزایش نرخ اشتغالزایی در بخش تولید به منظور ایجاد ۱۰۰ میلیون شغل جدید تا سال ۲۰۲۲؛
۳. ارتقاء مهارت‌های مورد نیاز در بین مهاجران روستایی و فقرای شهرنشین؛
۴. افزایش ارزش افزوده داخلی و عمق فناوری^۲ بخش تولید؛
۵. ارتقاء رقابت‌پذیری جهانی بخش تولید از طریق اتخاذ سیاست‌های مناسب؛
۶. حصول اطمینان از پایداری رشد بخش، به‌خصوص در رابطه با مسائل زیست محیطی نظیر کارایی مصرف انرژی، بکارگیری بهینه منابع طبیعی و احیای اکوسیستم‌های آسیب دیده یا تخریب شده.

^۱- Manufacturing Depth:

نسبت ارزش ایجاد شده توسط خود بنگاه در تولید محصولات، که از فرمول زیر محاسبه می‌شود: (محصولات که توسط خود بنگاه تولید می‌شوند) تقسیم بر (محصولاتی که توسط خود بنگاه تولید می‌شوند + محصولاتی که از بیرون تأمین می‌شوند)

^۲ - Technological Depth

در منابع خارجی، تعریفی برای این اصطلاح ارائه نشده است.

۱۰.۱ به منظور دستیابی به این اهداف اقدامات ذیل انجام خواهد شد:

- جذب سرمایه‌گذاری و فناوری خارجی به منظور ارتقاء توانمندی‌ها و فناوری‌های تولیدی در راستای کمک به گسترش بازار محصولات تولیدی کشور؛
- قرار گرفتن موضوع رقابت‌پذیری بنگاه‌ها، به عنوان مبنای اصلی تدوین و اجرای سیاست‌ها و برنامه‌ها؛
- منطقی‌سازی قوانین و مقررات حوزه کسب‌وکار و کاهش الزامات قانونی و رویه‌های غیرضروری و محدودکننده؛
- ترویج نوآوری برای تقویت بهره‌وری، کیفیت و رشد بنگاه‌ها؛
- ایجاد سازوکار مشورتی موثر با حضور تمامی ذینفعان، جهت اعمال اصلاحات مورد نیاز در حین اقدامات.

۱۱.۱ در این راستا، محورهای صنعتی ذیل مورد توجه ویژه خواهند بود:

۱. صنایع کاربر: صنایع کاربر با هدف ایجاد شغل، ارتقاء و تقویت خواهند شد. در این زمینه، توجه ویژه‌ای به صنایع نساجی و پوشاک، چرم و کفش، جواهرات و سنگ‌های قیمتی، فرآوری مواد غذایی خواهد شد.
۲. کالاهای سرمایه‌ای: لازمه رشد اقتصادی پایا، وجود تقاضا برای کالاهای سرمایه‌ای است. چنین رشدی، تقاضای بالا و مستمر را برای کالاهای سرمایه‌ای را به دنبال خواهد داشت. صنعت کالاهای سرمایه‌ای که صنعت مادر محسوب می‌شود، رشد مطلوبی نداشته است. در این راستا به صنایع ماشین‌آلات، تجهیزات الکتریکی سنگین، وسایل نقلیه سنگین، ماشین‌آلات راهسازی و تجهیزات معدنی توجه ویژه خواهد شد.
- برنامه‌های زمان‌دار برای توانمندسازی مراکز تحقیق و توسعه، تقویت ظرفیت‌های تحقیق و توسعه در بخش خصوصی، و در عین حال تقویت قابلیت‌های بخش دولتی برای هماهنگی و حمایت از بخش خصوصی تنظیم خواهند شد.
۳. صنایع با اهمیت استراتژیک: یکی از نیازهای راهبردی کشور، تدوین برنامه‌هایی جهت افزایش توانمندی‌های ملی برای تبدیل هندوستان به قدرتی بزرگ در حوزه‌هایی چون هوافضا، کشتیرانی، حوزه‌های سخت‌افزاری فناوری اطلاعات و الکترونیک، تجهیزات ارتباطاتی، تجهیزات دفاعی و

انرژی خورشیدی است. در این راستا، پروژه‌های ملی^۳ در هر یک از حوزه‌های فوق تعریف خواهد شد. در زمینه انرژی خورشیدی قبلاً پروژه‌ای در قالب «برنامه ملی در حوزه تغییرات آب‌وهوا»^۴ آغاز شده است.

۴. **صنایع با مزیت رقابتی:** بازار داخلی بزرگ هندوستان به همراه پایه مهندسی قوی در این کشور، منجر به توسعه مهارت‌های بومی و صنایع تولیدی کم هزینه در حوزه‌های خودروسازی، داروسازی و تجهیزات پزشکی شده است. وزارتخانه‌های ذی‌صلاح برنامه‌های ویژه‌ای را برای تقویت این صنایع، در راستای حفظ جایگاه پیشروی کشور در عرصه جهانی تعریف خواهند نمود.

۵. **کسب‌وکارهای کوچک و متوسط:** سهم SMEها از تولیدات صنعتی ۴۵ درصد و از کل صادرات ۴۰ درصد است. این کسب‌وکارها فرصت‌های شغلی مناسبی را در زمینه خوداشتغالی و مشاغل، در مناطق مختلف هندوستان ایجاد می‌کنند. این بخش باید از نرخ رشد مطلوبی برخوردار باشد که برای این منظور لازم است مداخلات سیاستی در حوزه‌های مدیریت تولید نظیر تسریع روند اتخاذ فناوری‌های اطلاعات، توسعه مهارت‌ها، دسترسی به سرمایه، بازاریابی، ساده‌سازی رویه‌ها و اصلاحات حاکمیتی^۵ صورت گیرد.

برنامه رقابت‌پذیری تولید ملی که به‌وسیله شرکت‌های کوچک و متوسط خرد اجرا شده است، تقویت خواهد شد و توصیه‌های گروه کاری در شرکت‌های کوچک و متوسط خرد برای ایجاد یک صندوق جدا از بانک توسعه صنایع کوچک هند، تقویت شرکت‌های صنعتی کوچک ملی، اصلاح قوانین مربوط به تسهیلات و اعطای وام به شرکت‌های کوچک و متوسط خرد تحت عنوان اعطای وام به بخش‌های اولویت‌دار با اتخاذ اقدامات مناسب، پیاده‌سازی خواهد شد.

۶. **شرکت‌های بخش عمومی:** تعهدات بخش عمومی، خصوصاً در بخش انرژی و دفاع، همچنان نقش مهمی در رشد بخش تولید و رشد اقتصاد ملی دارد. یک چارچوب سیاسی مناسب به‌گونه‌ای تنظیم خواهد شد که در عین تضمین استقلال عملکردی تعهدات بخش عمومی، امکان رقابت‌پذیری آنان را نیز میسر می‌سازد.

^۳ - این پروژه‌ها با عنوان Mission Mode Projects معروف است.

^۴ - National Action Plan for Climate Change

^۵ - Governance Reforms

۱۲.۱ ابزارهای سیاستی مشخصی برای دستیابی به اهداف بیان شده فوق، تبیین شده‌اند. این ابزارها که با

جزئیات بیشتر در بخش (B) سند سیاستی آمده‌اند، مباحث زیر را پوشش می‌دهند:

۱. توجیه و تسهیل مقررات کسب‌وکار؛

۲. مکانیزم خروج ساده و سریع واحدهای زیان‌ده با حمایت از منافع نیروی کار؛

۳. فرایندهای مالی و سازمانی برای توسعه فناوری شامل فناوریهای سبز؛

۴. برنامه‌های آموزش صنعتی و مهارت تا معیارهای رتبه‌بندی^۶؛

۵. مشوق برای بنگاه‌های کوچک و متوسط؛

۶. بخش‌های متمرکز ویژه؛

۷. تامین کسری زیرساخت‌ها و تدارکات دولتی شامل دفاع؛

۸. خوشه‌بندی و تجمیع: مناطق تولید و سرمایه‌گذاری ملی^۷؛

۹. سیاست تجاری.

۱.۱۳ تجربه جهانی تولید نشان داده است که مزایای خوشه‌بندی و تجمیع همانگونه که واکنش زنجیره عرضه را افزایش می‌دهد، امکان دسترسی آسان‌تر به بازار و کاهش قابل ملاحظه هزینه‌های لجستیک را فراهم می‌کند. اگرچه دولت برنامه‌های متعددی برای ترویج خوشه‌های صنعتی اجرا کرده است، مزایای کامل تجمیع هنوز محقق نشده است. یکی از ابزارهای کلیدی برای تسریع رشد تولید، ایجاد مناطق تولیدی و سرمایه‌گذاری ملی است که در ماهیت شهرک‌های صنعتی جدید توسعه یافته و با بهترین هاب‌های تولید در دنیا ارزیابی خواهند شد. این مناطق همچنین برای پاسخ دادن به افزایش تقاضا برای ایجاد مراکز شهری در هندوستان در کلاس جهانی، به ما کمک خواهد کرد و نیروی کار مازاد را نیز با ارائه فرصت‌های شغلی پرمفعت برای آنان، جذب خواهد کرد. مناطق تولیدی و سرمایه‌گذاری ملی تنگناهای زیربنایی‌ای را پیگیری می‌کنند که به عنوان عامل محدودکننده رشد تولید شناخته می‌شوند.

۱.۱۴ یک سیاست جامع برای خروج به‌گونه‌ای است که بهره‌وری را ارتقاء خواهد داد؛ درحالی‌که انعطاف-پذیری را با حذف چسبندگی از بازار کار و تضمین حمایت از حقوق کارگران مطابق با قانون مربوط، فراهم می‌سازد.

^۶ - Industrial training and skill up gradation measures

^۷ - Leveraging infrastructure deficit and government procurement-including defence

۱.۱۵ رشد تولید باید هماهنگ با پافشاری بر اجرای برنامه توسعه مهارت باشد. طرح توسعه مهارت ملی که توسط دولت هندوستان آغاز شد، فشاری جدیدی برای ایجاد ظرفیت‌های تولید فراهم کرده است. این سیاست به دنبال تصحیح توسعه مهارت در شرکت‌های تولیدی کشور است که از سوی نهادهای قوی دولتی حمایت شده است.

۱.۱۶ تحمیل کردن مدیریت نیروی کار از طریق گفتگو و مشاوره به منظور تشویق اتحادیه‌ها و کارفرمایان برای توسعه ترتیبات سازمانی بهتر در ایالت‌ها و واحدهای تولیدی است که با تاکید بر توجیه قوانین نیروی کار و شیوه‌های کارگاهی است.

۱.۱۷ مدیریت تولید توجیهی هدفمند بر تسهیل ارتقاء بهره‌وری، کیفیت و رقابت‌پذیری شرکت‌های تولیدی خواهد داشت. صنعت نیز به همکاری با مؤسسات عالی برای گسترش برنامه‌های تحصیلی در ابعاد مختلف تولید برای مهندسان و نظارت مدیران فارغ‌التحصیل، تشویق خواهند شد.

۱.۱۸ در زمینه توسعه پایدار و به منظور سوق دادن عملیات تولید به سمت حفاظت از محیط زیست و بررسی فناوری‌های در حال ظهور در این منطقه - که فرصت‌هایی را برای ایجاد رهبری منطقه‌ای و جهانی ارائه می‌دهند- دولت به سیاست‌های تنظیمی و سیاست‌های بازاری متوسل خواهد شد. دولت، استانداردهای انتشار و تخلیه (به استثنای انتشار گازهای گلخانه‌ای سبز) را تدوین می‌کند و مروجان پروژه فناوری‌ها را برای توجیه استانداردها تعیین می‌کند. دولت مشوق‌های مستمر، پولی و غیره، برای تشویق نهادهای آلاینده به کاهش انتشار آلاینده‌های مضر ارائه خواهد کرد تا تضمین کند استانداردها به خوبی رعایت می‌شوند.

۱.۱۹ زمین به یک محدودیت عمده برای رشد صنعتی در سال‌های اخیر تبدیل شده است. دولت برای آماده‌سازی زمین صنعتی در جهت رشد صنعتی پایدار اقداماتی انجام خواهد داد که از آن جمله می‌توان به ایجاد بانک زمین توسط ایالت‌ها، دیجیتالی شدن نقشه زمین و منابع و برنامه‌هایی برای استفاده از زمین‌های به‌کار رفته در فرآیندهای غیرمولد همانند زمین‌های تخصیص یافته به صنایع از بین رفته یا زیان‌ده، اشاره کرد.

۱.۲۰ توسعه فناوری و تولید ارتباط تنگاتنگ با یکدیگر دارند. همانطور که فناوری‌ها زمانی مفید واقع می‌شود که در از طریق خطوط تولید به محصولات منتقل شود و بازخورد ترویج تولید در استمرار توسعه فناوری اخذ شود.

۱.۲۱ با اهرم قرار دادن قدرت بازار بزرگ هندوستان، سیاست‌ها و اقدامات در راستای اطمینان از دسترسی شرکت‌های هندی به فناوری‌های خارجی به همان خوبی توسعه فناوری‌های پیشرفته بومی، اتخاذ خواهند شد. که شامل موارد زیر است:

۱. مشوق‌ها به شکل تخفیفات مالیاتی و یارانه‌های دولتی برای توسعه فناوری‌های بومی؛
۲. مشارکت بین صنایع و آزمایشگاه‌های دولتی؛
۳. خریدهای ترجیحی محصولات و فناوری‌های توسعه‌یافته بومی توسط سازمان‌های دولتی؛
۴. توسعه آگاهانه یک نظام مالکیت معنوی برای توانمندسازی بیشتر نوآوری مشترک و بومی و بهبود دسترسی به فناوری‌های سازگار با محیط زیست. هندوستان نسبت به گسترش فراتر از نظام TRIPS فعلی که می‌تواند پیامدهایی را روی توسعه و مالکیت فناوری‌ها در کشور داشته‌باشد، محتاط است.
۵. سرمایه‌گذاری مشترک بین شرکت‌های خارجی و شرکای هندی؛

۱.۲۲ در جهت هماهنگی بیشتر اهداف، سیاست سرمایه‌گذاری و تجاری بطور جدایی‌ناپذیری با سیاست تولید به هم پیوسته‌اند. مادامی‌که هندوستان یکپارچه‌سازی خود با دنیای جهانی را از طریق موافقت‌نامه‌های تجاری آزاد دو جانبه و منطقه‌ای/ موافقت‌نامه‌های همکاری‌های اقتصادی جامع ادامه دهد، تضمین می‌شود که چنین موافقت‌نامه‌هایی اثر زیان‌بار روی تولیدات داخلی هند نداشته باشند. همچنین دولت استفاده از خریدهای عمومی در بخش‌های خاص همچون تجهیزات انرژی خورشیدی، سخت‌افزارهای الکترونیکی، تجهیزات کارای حمل‌ونقل سوختی و سیستم‌های امنیتی IT محور را بررسی خواهد کرد؛ منوط به اینکه، از ارزش افزوده داخلی در فناوری‌های حیاتی در هر جای مورد نیاز برخوردار باشند.

۱.۲۳ رشد سالانه بیش از ۱۲ درصد بخش تولید در میان مدت و طولانی مدت، فشار بالایی بر بازارهای مواد اولیه خام وارد می‌کند. مقدمات برای تامین مطمئن چنین مواد خامی در بلند مدت صورت خواهد گرفت. دستیابی به شرکت‌های فناوری پیشرفته، انتقال فناوری به شرکت‌های تولیدی مادر را تسهیل می‌کند؛

درحالی که دستیابی به شرکت‌های دارای ارزش برند بالاتر یا برخوردار از موقعیت استراتژیک، دسترسی به بازار شرکت‌های هندی را افزایش می‌دهد. برای این منظور، مجموعه شفاف‌ی از خط مشی‌های سیاستی توسط دولت تنظیم خواهد شد.

۱.۲۴ اجرای سیاست‌ها به اندازه سیاست‌گذاری دارای اهمیت است، چون اگر سیاست به درستی اجرا نشود نتایج مورد انتظار آن حاصل نخواهد شد. به منظور اطمینان از اجرای موثر سیاست‌ها، مکانیزمی برای بازرنگری سیاست تولیدی ایجاد شده است و کمیته‌ای در سطح بالا به ریاست سازمان سیاست صنعتی و توسعه، به صورت منظم اجرای این سند را نظارت می‌کند. یک انجمن توسعه صنعت تولید (MIPB) نیز در سطح وزیر صنعت و بازرگانی برای اطمینان از هماهنگی میان وزارتخانه‌های مرکزی و دولت‌های ایالتی تشکیل خواهد شد. دولت‌های ایالتی باید مشارکت یکسان در اثربخشی این سیاست‌ها داشته باشند و گردهمایی وزیران صنایع ایالتی هر شش ماه یکبار برای آغاز مذاکرات در خصوص هدایت متمرکز تولید، برگزار گردد.